

Novel·la Bernat Puigtobella

Falses bondats

Després de publicar dos reculls de contes a Quaderns Crema, Empar Moliner torna amb una novel·la que corre el risc d'avorrir el lector que s'hi acostia amb una idea preconcebuda del que se suposa que ha d'escriure: històries políticament incorrectes, misògines o perverses. *La col·laboradora* és una novel·la sobre l'autenticitat. L'autora hi escruta amb lupa les inconsistències d'uns personatges que van per la vida equipats amb idees rebudes, un llenguatge carregat de clichés i una bondat tan ingènua o maldestra que pot resultar autolesiva. La fauna és curiosa: Judit Guitart, una dona desorientada que troba sentit a la vida quan descobreix que la història de la seva àvia, Antonieta Gelabertó, assassinada durant la Guerra Civil, mereix un llibre. Cati Rodés, membre de la Comissió per a la Memòria Històrica. Laura Oliva, consellera de Cultura. Oriol Sánchez, agent literari. Xus Sorriquer, periodista. Mateu Garín, un escriptor que troba el seu públic i Paul Adams, cèlebre catalanòfil que serà la cirereta d'una operació politicomediàtica per dignificar les víctimes de la guerra amb un llibre homenatge. Excepte pel cas de Paul Adams, que podria ser un híbrid d'Ian Gibson i Paul Preston, *La col·laboradora* no és un roman à clef. No és una sàtira del món editorial, és més. És una allisada a la hipocresia cultural i política del país.

La lupa de Moliner és tan insidiosa que sovint ens distreu de la narració. És l'escrutini implacable, més que no pas la peripecia en si, la que ens sosté al llarg de la novel·la i ens acaba interessant. Dermatòloga detallista, l'autora va pelant les capes de pell morta que encara portem, rasca, rebenta els clichés que portem enquistats

Empar Moliner publica una nova novel·la JOSEP LOSADA

com pus a la cara. S'hi deixa les ungles. L'erosió sobre el llenguatge és constant.

La novel·la té dos grans eixos. Per una banda tenim la fauna de personatges, que tard o d'hora es trobaran asseguts al voltant d'una taula. Per l'altra hi ha la Magdalena Rovira, negra literària, que escriu un llarg relat adreçat a un destinatari que no coneixerem fins al final. Un final, per cert, en què el títol de la novel·la cobra un doble sentit dramàtic i vertiginós. És la Magdalena la que se'ns acaba emportant a la barra i dona gruix a *La col·laboradora*. Perquè la Magdalena és l'única conscient de la seva inconsistència, l'única capaç de projectar i il·luminar-nos tota la falsedat que l'envolta.

És en aquesta Magdalena que l'autora s'hi deixa la pell. Per això és autèntica i per això val la pena llegir la novel·la.

Aquí Moliner ha recuperat vicis i virtuts que havia atenuat o dissimulat durant els anys de convivència amb Monzó a Quaderns Crema. L'estil cisellat, planxat, desadjectivat i mesurat dels últims contes dona pas a un cert descontrol que em sembla sa i necessari per obrir el temperament a la novel·la. Els contes estaven més ben acabats, però aquí hi ha més força. Hi ha la mateixa mala llet, però la crueltat és ara autoinfligida, i al final hi descobrim la pietat. Monzó era un bon model per escriure contes, però no pas a l'hora d'ata-

car la novel·la i Moliner s'obre via tota sola, emancipada, amb la llibertat i el marge d'error que comporta. El resultat és una narració sincopada, entrebancada, potser descompensada, però és la Moliner efervescent que s'interromp i s'accelera quan parla. La Moliner que a més a més d'arromangar-se a escriure una novel·la, s'ha de treure de sobre el personatge que porta a les espatlles. El repte aquí és escriure amb pols propi i no des del personatge que nosaltres ens hem construït d'ella en les seves aparicions mediàtiques.

L'Empar aquí és la negra de la Moliner. Mantenen un duel. I és per aquest desdoblament que podem entendre el mèrit i la dificultat d'escriure *La col·laboradora*. La Moliner, ja ho sabem, és solvent quan ha de de-

semascarar la hipocresia regnant. Però l'Empar resulta més interessant quan ens parla per boca de la Magdalena: una adicta a la cocaïna, mare abandonada, alcohòlica amb cirrosi que ens confessa les seves inconsistències. No pas perquè sigui autobiogràfic (això no ens importa!), sinó perquè la seva inautenticitat no ens és desvelada sinó revelada. Magdalena és l'única que ens pot commoure quan finalment ens explica l'assassinat de l'àvia de Judit Guitart. El mateix vertigen que xucla l'Antonieta Gelabertó a una mort segura entre les vinyes es transfigura en les paraules tremoloses de la Magdalena quan, al final del llibre, s'entrega. *

La col·laboradora

Autora:

Empar Moliner

Editorial: **Columna**

Barcelona, 2012

Pàgines: **320**

Preu: **17,58 euros**

Poesia Ferran Aisa

Seguint els mapes de llum

L'essència de la pols
Autor: **Francesc Josep Vélez**
Editorial: **Leonard Muntaner**
Palma, 2011
Pàgines: **66**
Preu: **9,50 euros**

Francesc Josep Vélez (Barcelona, 1961) és llicenciat en filosofia. Com a poeta ha publicat diversos poemaris i ha guanyat premis poètics importants, com ara el Maria Mercè Marçal de Mollerussa. Destaquen els reculls: *Cants d'Esblada* (2002), *La mirada de Tirèsies* (2003), *Cant de la devastació* (2005), *La llum de l'escultor* (amb il·lustracions de Josep M. Subirachs, 2006) i *El lament d'Europa* (2008).

L'essència de la pols ha estat guardonat amb el premi de poesia mediterrània Pare Colom 2011, de la ciutat mallorquina d'Inca. Els 41 poemes del recull de Vélez, que segueixen un ritme molt semblant, presen-

ten un cosmos poètic que, en paraules d'Heràclit d'Efes, no el va fer cap déu ni cap home, sinó que sempre és i serà foc etern... Un foc que converteix en cendra o, més ben dit, en essència de la pols els versos. Una pols que igual la trobem al mar com al desert.

Els mapes serveixen per seguir el llarg camí de la vida cap al no-res: "Ja no hi ha res. / Quan ho has dit ja és tot fos. / Vius en el cim de la flama que crema. / a la punta de l'agulla, / entre un passat abundós i devastat, / un no-res de memòries i enganyifes, / i un futur sense marc, / només afany." Entre els seus poemes apareixen la veu de clàssics

com el xinès Li Bai (segle VIII) o la poeta Anne Sexton. Alguns poemes com *Stradivarius Davidov* i *Sonata núm. 32 opus 111* ens traslladen resonàncies de músics com ara Edward Elgar i Glenn Gould. Els mapes també serveixen per dirigir el camí, com Kavafis cap a les Ítaques, els transversals Ulisses que encara naveguen a la recerca de l'illa estimada: "I és que néixer en una illa / és un néixer una mica compromès: / si és que te'n vas no saps mai on et trobes..."

El poeta, a les notes situades al final del llibre, fa diversos aclariments d'alguns poemes, com ara el penúltim, *Zobel*, en què manifesta la seva

inspiració en l'artista Fernando Zóbel de Ayala y Montojo (Manila, 1924 - Roma, 1984) i fa un paral·lelisme de les cases penjades de Conca amb l'artista citat, pura abstracció de la naturalesa i infinites possibilitats de la llum amb el predomini total del color, i ens parla del mapa de llum...

Al poema que tanca el llibre, *Mateu 6, 26*, el poeta s'inspira en l'evangelista: "¿No veus que les tulipes i les dàlies / que ni sembren ni seguen, / trenquen el llaç de seda / que les tenia unides, abraçades, s'evadeixen del gerro / que els fou donat talment terra promesa, / i cri-den, / i somriuen, / i se'n van?" *